
VEEL MET ELKAAR SAMENWERKEN

Hoe ziet de toekomst van de neerlandistiek eruit?

Rondetafelgesprek 22 maart 2018, regiocolloquium MediterraNed, Padua

Deelnemers: docenten MediterraNed

1. Hoe kunnen we invloed uitoefenen op universiteiten wereldwijd om vakgroepen Nederlands zich te laten wapenen tegen het verworden van het hoofdvak Nederlands naar een bijvak Nederlands?

I. Verankering

Verankering op een universiteit of faculteit kan door synergie te creëren, intensieve samenwerking aan te gaan met andere talen en andere vakken zoals filosofie, vertalen, (kunst)geschiedenis. Samen sta je sterker en het wordt lastiger een element eruit te halen. In Salamanca is bijvoorbeeld intensieve samenwerking gezocht met letteren algemeen. Goedele De Sterck werkt bij vertalen en wilde Nederlands daar in het vak aanbod krijgen. Het is gelukt, volgend jaar wordt Nederlands aangeboden als derde vreemde taal bij vertalen.

Door deze intensieve samenwerking gingen meer mensen zich verantwoordelijk voelen. Deze gezamenlijke morele verantwoordelijkheid heeft ook zeker een grote rol gespeeld in het succes. Daarnaast blijft samenwerking op het gebied van onderzoek een belangrijke verankering. Universiteiten zijn geïnteresseerd in 'excellent' onderzoek dat kan meedingen naar onderzoeksgelden.

II. Beeld

In beeld krijgen van waarom de Italianen zo goed draaien en het in Salamanca bijvoorbeeld minder is. Dit heeft mede te maken met politiek, met internationale betrekkingen en met een historie in het aanbieden van talen op universiteiten/in landen. De realiteit is ook dat er in Spanje geen neerlandici zijn, in Italië zijn deze er wel. Naar deze feiten en historie zou specifiek gekeken kunnen worden om ervan te leren.

III. Netwerk

Veel met elkaar samenwerken, een netwerk vormen, initiatieven ontplooiën is belangrijk. Volgend jaar organiseert MediterraNed de eerste conferentie 'Jong in de neerlandistiek'. Deze conferentie is gericht op de jongere docenten/onderzoekers die zich bezighouden met de neerlandistiek, van overal vandaan: Gent, Newcastle, Rome, etc. Dergelijke initiatieven bieden een podium aan jonge onderzoekers en dragen bij aan een wereldwijde netwerk dat geconsolideerd moet worden. Ons vak hangt op de academische standing, kennis, de ervaring, de inzet en het enthousiasme van personen. Het is zaak om jonge gemotiveerde onderzoekers aan het Nederlands te binden door een actief netwerk dat hun kansen biedt.

IV. Niveau

Het onderwijsaanbod, het taalverwervingsaanbod, het onderzoekersaanbod van het vak Nederlands steeds in evenwicht en op niveau houden bij de eigen universiteit. Zonder behoorlijke onderzoekscomponent loop je als taal het risico naar een talentcentrum te schuiven en dat maakt je makkelijker vervangbaar.

Je kunt ook gebruik maken van het talentcentrum, door in te gaten te houden wie hier Nederlands beheerst – dan kun je wellicht een onderzoekerscomponent eraan vast hangen en creëer je hier een kans. De praktijk leert echter dat die stap lastig te maken is.

V. Opwaartse spiraal

Het probleem van de achteruitgang van het Nederlands moet gestopt worden en Nederlands moet weer groeien.

- a. Een stimulans hierbij zou een groeipremie van de Taalunie kunnen zijn. Hiervoor kan een case study gemaakt worden. Hierin kunnen groeimogelijkheden worden onderzocht waar een prijskaartje aangehangen kan worden. Een dergelijke groeipremie zou de vorm van een startsubsidie kunnen hebben: een deel betaald door de universiteit en een deel betaald door de Taalunie.
- b. Erasmus en Taalunie taalassistenten die langer zouden kunnen blijven dan twee semesters. Dan zouden er meer vakken Nederlands kunnen worden aangeboden, niet alleen beginnerscursussen.
- c. Een deel van het vakaanbod kan specifiek gemaakt worden, meer toegesneden op een bepaalde groep die bereikt kan worden.
- d. Het vak kan breder worden aangeboden, toegankelijker voor studenten van andere studies. Doordat het vak breder wordt aangeboden wordt het aantrekkelijker.
- e. Meer werken met online cursussen werkt om een groter publiek te bereiken.
- f. Uitbreiden zoals hierboven bij 'niveau' geschetst.

VI. Concurrentie

Er zijn veel bezuinigingen op de universiteiten en studentenaantallen bij Nederlands lopen terug. Tegelijkertijd groeit het aanbod van andere talen. Talen als Chinees, Koreaans en Russisch worden op steeds meer plekken aangeboden. Hier wordt flink in geïnvesteerd door de thuislanden van deze talen, met mooie excursies en zomer- en wintercursussen. Hiermee is het goed reclame maken voor deze studies en worden er meer studenten geworven.

Nederlands zit niet zo op de radar, Nederlands als wereldtaal moet steeds benadrukt worden.

In Italië geldt dit probleem overigens niet. In Bologna bijvoorbeeld is een numerus fixus voor de studie, er is elk jaar 3x zoveel vraag dan dat er plekken zijn. Het probleem hier is het aantal docenten. De docenten die met pensioen gaan worden niet vervangen, kleine vakken worden op deze manier wegbezuinigd. Hoewel op verschillende plekken in Italië door de universiteit wel is gezorgd voor een jonge kracht bij vervanging van een docent die met pensioen ging.

VII. Aantrekkelijk

Aantrekkelijk blijven door bijvoorbeeld culturele activiteiten te organiseren. In Milaan wordt bijvoorbeeld een lezing over interculturaliteit georganiseerd.

VIII. Nuttig

Direct nut, directe functies benadrukken en naar buiten brengen. In Italië zijn bijvoorbeeld vooral tolken en vertalers nodig.

IX. Professioneel

Professionaliteit uitstralen door bijvoorbeeld ook altijd moedertaalsprekers te hebben bij de docenten. In Midden-Europa zijn meer moedertaalsprekers onder de docenten dan in Zuid-Europa. Hier zou stimulans op zijn plaats zijn.

X. Digitaal materiaal

Het ontwikkelen en/of delen van digitaal materiaal onderling onder docenten wereldwijd. Dit werkt vooral als je vanaf de eerste dag van ontwikkeling het veld betreft. Er zou materiaal gecategoriseerd kunnen worden op thema, op niveau. Er is ook behoefte aan meer modern/actueel materiaal, met een hippe insteek.

2. Welke rol kunnen we spelen in het binden van alumni Nederlands wereldwijd?

I. Databank

Het centrale idee is het creëren van een databank, Deze databank moet gemaakt worden en dan kunnen alle huidige studenten Nederlands ingeschreven worden.

In deze databank kan ook een informatiebestand gemaakt worden waarin je informatie kunt samenvoegen. Je kunt dan ook studenten benaderen/selecteren op bepaalde kenmerken zoals wat ze studeren, hoofdvak, bijvak, MA/BA, talentcentrum etc.

MediterraNed heeft een eigen website waarop informatie wordt gedeeld over wat er georganiseerd wordt. Hier zou een databank aangehangen kunnen worden en de databanken van de verschillende regioplatforms zouden dan gedeeld kunnen worden.

Bestanden van universiteiten/talencentra, waar nu wel studenten geregistreerd zijn, koppelen om een startdatabank te hebben.

II. Social media

Een levend platform zou een LinkedIn-groep kunnen zijn of een andere groep in social media. Voordeel hiervan is dat het vanzelf up to date blijft w.b. techniek. Nadeel is dat het veel vrijblijvender en vluchtiger is dan een databank waarvan iemand de inschrijving, groei en andere gegevens bijhoudt.

III. Wat bied je je alumni?

Aan je ingeschreven alumni kun je aanbieden om terugkomdagen te organiseren met voor hen interessante lezingen en andere activiteiten (een schrijver uitnodigen bijvoorbeeld).

Je kunt alumni uitnodigen voor de regiocolloquia. Veel studenten zouden dit heel erg leuk vinden, momenteel worden ze niet uitgenodigd dus weten ze het niet.

IV. Wat levert een alumnetwerk op?

- a. Stageopdrachten bij bedrijven
- b. Duidelijk beeld van vraag naar neerlandici in de wereld
- c. Duidelijk beeld van behoeften van neerlandici in de wereld
- d. Duidelijk beeld van waar neerlandici wereldwijd terechtkomen
- e. Duidelijk beeld van wat je allemaal kunt doen als je Nederlands gestudeerd hebt
- f. Lokale lobby van neerlandici op bepaalde plekken

3. Hoe kunnen we samenwerking tussen de regioplatforms bevorderen en materiaal en *good practices* uitwisselen?

I. Wereldwijd platform

De regioplatforms hebben behoefte aan het zoeken van *common ground*. Je doet als regio eigenlijk te weinig samen met andere regio's, zowel op gebied van taalonderwijs als van onderzoek. Op het Colloquium zou gevraagd moeten worden naar behoefte hieraan. Bij taalonderwijs zou e-learning een vorm van interplatformair overleg kunnen zijn. Het zou echt heel handig zijn als in beeld zou komen wat er wordt ontwikkeld aan lesmodules en ander praktisch materiaal wat gebruikt kan worden op andere plekken.

Bij onderzoek zou dat ook kunnen, je kunt onderzoeken welke topics aan de orde zijn en dan zoeken naar mogelijke samenwerking hier. Hier kunnen ook gastredacties van LLS gevormd worden.

MediterraNed heeft een site waarop dingen geplaatst kunnen worden, maar dit komt niet echt van de grond. Een punt van aandacht is hierbij dat er eerst goed gecommuniceerd moet worden binnen het platform om daarna uit te breiden naar en tussen andere platforms. We moeten zelf ook leren om zaken te delen.

Iedereen zou veel meer informatie naar de IVN kunnen sturen zodat het de algemene website op kan en daar gevonden kan worden.

II. Gastdocentschappen

Wat mooi zou zijn als docentschappen zouden weten welke docenten uit andere regio's bezig zijn met welk onderzoek of didactische expertise. En welke docenten beschikbaar zouden zijn om lezingen te houden of les te geven elders. Je krijgt dan een soort databank die wereldwijd ruilen mogelijk maakt.

III. Masteropleidingen in Nederland en Vlaanderen

Wat voor studenten handig kan zijn, is een overzicht van welke masteropleidingen interessant zouden kunnen zijn in Nederland en Vlaanderen voor hen om te gaan studeren. Eventueel met ervaringen/reacties/aanbevelingen van studenten die dit hebben gedaan. Als docent is het momenteel ook lastig om informatie te geven 'Kijk eens op de site van Groningen of Leiden', deze informatie is vaak lastig te beoordelen. Op een gezamenlijk platform bijvoorbeeld zou je ervaringen kunnen delen: 'Kijk ik heb hier een student heen gestuurd en dat was een succes, of juist niet, en wel hierom.' Hier ligt een rol voor de IVN(?)

IV. Praktijkassistenten/studentassistenten

Ook voor de zoektocht naar praktijkassistenten/studentassistenten is een samenwerking tussen de landen van belang. Nederlandse/Vlaamse Erasmusstudenten die ergens in de wereld bijvoorbeeld rechten, economie, kunstgeschiedenis etc. studeren kunnen actief geïnformeerd worden over de mogelijkheid om praktijkassistent/studentassistent te worden bij de studie Nederlands ter plaatse.

V. Subsidies

Er kan informatie gedeeld worden over subsidiemogelijkheden. Bijvoorbeeld bij het aanvragen van projectsubsidies kan zo duidelijker worden dat er nog geld in de pot zit. Het wordt dan duidelijker dat er bij het aanvragen ervan een grote(re) kans op succes is. Nu is dit niet duidelijk en beginnen mensen niet aan een dergelijke (omvangrijke) aanvraag.

VI. Zomercursussen

Vermelden waar welke zomercursus voor studenten wordt aangeboden, zodat een wereldwijd aanbod zichtbaar wordt.

4. Hoe kunnen we in een krimpend veld voor de geesteswetenschappen als 'kleine discipline' overleven?

De positie van het Nederlands geeft wereldwijd een wisselend beeld. Vooral in het binnenland en in sommige regio's zijn er problemen. Daarnaast zijn er ook succesverhalen o.a. de neerlandistiek in Italië. We moeten ervoor zorgen dat het belang van het Nederlands duidelijker zichtbaar is. Ook bij de politiek moeten we blijven hameren. Het IVN-rapport 'De staat van het Nederlands in de wereld' kan hierbij een rol van belang blijven spelen. Ook de grote geschiedenis van Nederland in kunst- en cultuurhistorie moet benadrukt blijven worden.

Ook kijken naar andere vakken kan helpen. Zo wordt het Duits veel beter ondersteund vanuit o.a. de DAAD en de OeAD Zij leveren in veel gevallen elk een Duitse moedertaalspreker. Hieruit blijkt dat de Duitse overheid veel belang hecht aan de verspreiding van de Duitse taal en cultuur.

Strategieën om meer studenten te krijgen en te houden:

- I. Promotie, via de website van MediterraNed. De studie zelf, maar ook alle hieronder genoemde activiteiten
- II. Het organiseren van introductielessen
- III. Een Dag van het Nederlands, voor de hele universiteit – niet alleen op de faculteit.
- IV. Zomercursussen, pleit voor meer: ook A2-niveau – hier trek je studenten mee. Het is aantrekkelijk als je als student een dergelijke cursus kunt doen in Nederland of Vlaanderen en zo is het promotie voor de studie. Niet iedereen kan zich een uitwisseling via Erasmus veroorloven, dan is een zomercursus ideaal om toch in het land van de taal te zijn. Het niveau van de huidige zomercursus is alleen te hoog en het zou goedkoper moeten kunnen.
- V. Studenten vasthouden, betrokken blijven houden – o.a. via genoemde punten.
- VI. Een 'bronnenpool' instellen, bij Duits gebeurt dit al. Als een docent weg valt, komt er iemand anders uit de bronnenpool, een native speaker die naar de vakgroep gestuurd kan worden. Zo blijft de vakgroep draaien.
- VII. Verzorgen van uitstekende communicatie over alles rondom de studie en eromheen en geïllustreerde samenwerking uitstralen.

5. Welke vraag wilt u stellen aan de volgende ronde tafel?